

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám
 hová a lap szellemi részét
 illető közlemények kü-
 dendők.

Kéziratok vissza nem
 adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
 könyvnyomdája, hová az
 előfizetési pénzek, a hirde-
 tések és ezeknek díjai, va-
 lamint a felszólamlások kü-
 dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész
 évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre
 2 korona. Egyes szám ára 16 fillér.

Félelős szerkesztő:

TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:

VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.

Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó-
 hivatalhoz küldendők. Nyilttér scra 1 korona.

Egy aktuális kérdés.

(T.) Mint értesülünk, a csendő: laktanya bérlete, a Kunik féle ház tulajdonosával rövidesen lejár s a csendőröknek egy laktanya helyre lesz szükségük. Ez irányban már utasítás is adatott ki egy megfelelő helyiség keresésére és kibérlésére.

Ez idő szerint a csendőrség 900 korona hasznobért fizet a laktanya helyiségéért, pedig a mostani laktanya épülete egészségtelen viszonyainál fogva nem is épen megfelelő. Hanem a 900 korona épen 20000 korona tőke jövedelmének felel meg, érdemes tehát foglalkozni egy oly eszmével, hogy ezt a jövedelmet, — mint állandó, sőt idők multával még fokozódható jövedelmet — a község megkaparíthassa.

Szó esett róla, hogy a mostani városháza jó lenne csendőrségi laktanyának; hát bizony jó, mert az új városházára szükséges kölcsönből 20000 korona kamatainak megfelelő jövedelem lenne ennek a bérösszege, de hát az újvárosháza építési ügye valami megfoghatatlan metamorfozis következtében teljesen elváltozott s oly kátyúba esett, melyből 66 bölcs városatya sem tudja kimozdítani, a minek folytán le kell tennünk arról, hogy befektetés nélkül azt a 900 koronát megszerezhessük.

Nagyot lóduft akkor városunk kulturális haladása, midőn nagy lelkesedéssel, a szükség érzete előtt meghajolva, kimondtuk egyhangulag az új városháza építését s ez a lódufat, lendület, több kevesebb lóditások után meg-megállt, egyszerre csak végkép meg is állt; a mennyt mentünk előre, ugyan annyit mentünk hátra, most ott vagyunk, a hol az a lizcnos mádi izraelita.

Eszembe jut erről néhai jó Sára Dobozsi István uram, a ki egyéb foglalkozásai mellett az edény kereskedést is üzte s hordta az edényt kocsin Csákvárról, néha meg Budapestre is elállt fuvarba. Mindég gyalog ment a kocsi mellett és a nagy üzleti gondok között rendszeren 80–100 lépéssel előre ment a kocsijától, s midőn már semmi féle nyikorgását nem hallotta, nézett körül, hogy mennyire előre ment; akkor aztán ment vissza a döcögő kocsihoz, lóhoz és így ment ez Csákvárig s onnét vissza, Budapestig s onnét vissza, mindég kétszer járva meg a híres városokat — gyalog.

Igy vagyunk mi is, ha el fog is néha bennünket a vágy, az akarat a haladásra, midőn már mentünk valamennyire, megállunk, körül nézünk, s baktatunk vissza a nyikorgó, nyöszörgő kocsihoz, melyen sok anyagi és szellemi érdekeink vannak felhalmozva jobb kocsisok és jobb lo-

vak eljövételének reményében . . .

De hát nagyon elkalandoztam a tárgytól, attól az aktuális kérdéstől.

A csendőrségnek a városházát nem adhatjuk, azt a 900–1000 koronát el nem szalaszthatjuk, gondoskodnunk kellene tehát egy alkalmas helyiségről.

Ott volna első sorban a régi jegyzői lak, megfelelő átalakítással lenne belőle jó csendőrségi laktanya. Csakhogy az meg gazdasági udvarnak lenne jó, ha valamikor az új városháza felépülne. Aztán meg az átalakítás sokba is kerülne, no meg azt a csendőrség meg sem várhatná.

Ott van a gr. Szapáry-féle kastély, vegye meg a város, 14000 korona az ára, s a mellett, hogy a csendőrség 900 korona bér összege 20000 koronának felel meg, tehát hasznunk lenne benne, néhány év alatt kifizetné magát — mint a katonai laktanya, — elférne ott még a mén istálló és legénysége is, mert ezt a mesterséget a városházánál, az iskolák tözsomszédságában, a város kellő közepén, disznó mázsálással egyetemben kultiválni, enyhén szólva — absurdum. Az a gróf Szapáry-téle fundus több mint 4 hold, a rajta levő épületekkel megéri a 7000 forintot, mert a tavasszal kiépítendő transversalis műúttal értéke emelkedik is. Isten tudja mire lesz az még jó a

TÁRCZA.

A csók.

Irta: dr. Tompa János.

Midőn kéz kézben, ajk ajkon van és elesatlan az első édes csók, egész valónkat valami kimondhatatlan, leírhatatlan érzés járja át. Ezt az érzést szerelemnek, a csókot pedig a szerelem zálogának nevezik a költők. Talán sohasem nyert volna polgár-jogot, sohasem dalolták volna meg s az ember sem vágya csók után annyira, ha a költői ihlet szárnyain oly magasra nem juttatták volna, a honnan mindenkinek megközelíthető lett. A szerelem érzete az, a mi a csóknak, az emberiség nagy részénél, megjelölte a becsértékét. És ebből kifolyólag az emberek a szeretet, megbecsülés, megtisztelés más nemcire is kiterjesztették a csokolódzást. De mekkora különbség az, midőn szülőnket, gyermekeinket, barátainkat, öreg és fiatal asszonyainkat, vagy pedig azt csókoljuk meg arcán, ajkán vagy kezén, kit imádunk, kiért lángolunk.

De hagyjuk el a szerelem berkeit s menjünk a mindennapi poros útra, a hol a polgárjogot nyert csókkal üdvözlí a barát rég nem látott barátját, a testvér, szülei az övét, az utcán sétáló asszony az ölben vagy toló kocsiban ülő kis babát, megkérdeven egyttal, hogy kié a szép kis baba? A cseléd, hogy gazdáinak kedveskedjék a kis gyermekeket sorba csókolja, annak minden

részét, honnan az anya a cseléd csókjait utólag lecsókolja szintén! A férfiak tisztos matronák, asszonyok kezét csókolják meg, tiszteletük jeléül. A vallásosság bizonyos rendeknél a csókot szintén megköveteli.

Igy azt látjuk, hogy a csokolódzás egy olyan közös cselekedet, mely épügy, mint más emberi dolgok, megérdemli, hogy orvosilag, jobban mondva egészségi szempontokból is foglalkozzunk vele.

Lépjünk a próza terére és nézzük, hogy mi is tulajdonképen az a csók? A választ így adhatjuk meg: a csók csukott vagy félig csukott ajkaknak egymáshoz érintése vagy tapadása az érzelm benségének nagysága szerint, esetleg egy ajknak a test más részével való érintkezése a hová t. i., a csók száma van. Ez a meghatározás érthetővé teszi azon körülményt, hogy orvosi szempontból nem tekinthetünk a költők rózsaszínű szemüvegén át akkor, midőn a csókról beszélünk, s nem tekinthetjük szelleminek azt a tényt, a mi okvetlen testi érintkezésen alapszik. Már pedig azt mindenki tudja, a hol közvetlen érintkezés történik, ott a lehetőség mindig megvan arra nézve, hogy fertőzés is létre jöjjön.

Ugy az irodalom, mint a tapasztalat, melyet az élet minden napjáról gyűjtünk és szereztünk, a fertőzés lényegének ismerete, az utak és módok, melyeken ez történik, mind arra az eredményre juttattak, hogy a csók szerepe sokkal nagyobb e téren, mint sem azt talán igen sokan még mindig kétségbe vonják.

Az ember bőre teljesen sértetlen sohasem lehet, szemmel látható seb vagy nyílás nincs

ugyan rajta, de nagytó alatt látható karczolás vagy hámhiányos hely mindig van. Az ajkók bőre pedig még finomabb, mint testünk más részén lévő bőr, a szájunk belső részéből kitóduló ugynevezett nyákhártya az, mely a levegővel való érintkezés folytán kissé durvább szövetűvé lett mint a szájunk belfelülete. Ajkunk az evés ivás, dohányzás folytán mindig ki van téve oly ingereknek, melyek rajta sokszor láthatatlan kis sebeket ejtenek, s ha már most bárhonnan oda valamely fertőző anyag jut, fertőződhetik az a seb s a vérkeringés útján egész szervezet, viszont az ilyen módon fertőzött ember csók útján tovább fertőzhet másokat.

Tegyük fel valamelyik ember tüdő- vagy gége gümőkórban szenved, a mely tudvalevőleg olyan fertőző betegség, hogy az emberiségnek 1/7-de abban pusztul el; egy ilyen ember megcsókol egy egészséges férfit, nőt vagy gyermeket nemesak egyszer, de többször is; lelkiismeretlenül vagy mondjuk öntudatlanul átoltja a betegséget az egészségesbe; mert hiszen a csók nagy részében azok a csirák, melyek a betegséget okozzák, mindig jelen vannak, s így a fertőző anyagot direct juttatja az egészségesbe; vegyük hozzá, hogy az a megcsókolott egyén rögtön egy másikat megcsókol, még az is fertőzhet.

Egy anya difteritisben szenvedő gyermekét csókolja, s utána az épet, vagy más rég nem látott rokonát, lehet, hogy ő maga nem kapja meg a difteritist, de az a másik, aki tehát nem egyenesen a beteggel érintkezett, megkapja.

A számárhurut, ötvar, különböző szájban-

városnak, mert sohase az a rossz, ami van, hanem az, ami nincs. A hasznot hozó befektetés soha sem lehet kárára se az egyeseknek, se a köznek, sőt az elszalasztott alkalom jár veszteséggel rendesen.

Okos dolognak tartanók, ha a község megvenné azt a belsőséget s ott a csendőrségnek alkalmas és állandó férőhelyt rendezne be és annak jövedelmét biztosítaná magának.

Tudjuk nagyon jól, hogy lesznek ennek az eszmének ellenségei, de nem baj. hadd forrja ki a dolog magát; nem baj, ha követ dobnak is reánk, mert mi nem keressük az olcsó dicsőséget, nem utazunk csillogó népszerű ügyekben, mi a jövőért dolgozunk, mely föltétlenül igazolni fogja eszméink és szándékaink tisztaságát és életre valóságát.

Az eszély és okosság.

XIV. Lajos szokta volt mondani: „Az állam én vagyok!” A tanítók is elmondhatnák! „Az iskola én vagyok!” Teljesen igazuk volna, mert a milyen a tanító, olyan iskolája is. Ha a tanító rend-, tisztaság szerető, szorgalmas, jólelkű ember, mindezen tisztasága meglátszik tanítványain is. S viszont — a mint büszke núbai párdutzot nem szül a gyáva nyúl — aligha nevel hanyag, rosszlelkű tanító derék, munkás fiakat a hazának! Mindkét esetben a tanító személyében ott áll előtünk a példa s ők hiven utánozzák a mestert. Hisz a gyermek majom természetű: a mit lát — azt utánozza. Erre az utánzási hajlamra van építve egész nevelési rendszerünk. Addig-addig utánoztunk a gyermekkel valamit, míg megszokja s ha megszokta: a nevelés elérte célját.

A nevelésnek egyik főszekőze tehát — a szokás. Miért? mert a megszokás másodk természetévé válik az embernek, mit ledobni magunkról — mint a subát — nem lehet. Ha tehát a gyermekkel csak jót szoktatunk meg, az csak jót fog elkövetni és viszont: rossz után rosszat! De hisz hát így semmi művészet sincs a nevelés- és tanításban?! hisz akkor ez a legegyszerűbb dolog a világon!

talmak így jutnak egészséges egyénekhez a csók utján.

És azután a tisztátalan szerelem csókjait sem hagyhatjuk megemlítés nélkül, melynek gyümölcse végtelen sok galibát, betegséget és nyomort okoz. Sokszor egész családi életet semmivé, egész családokat szerencsétlenné teszen, nem csak, hanem öröklékeny betegségek, mint a gümőkór és a skrofulának egész nemzedékeken keresztül szülő anyjává leszen.

A csók minden körülmények között, miután legtöbb esetben az ajkakon csaltan el, a fertőzést a szájon keresztül eszközli. A gyermekek arczbőre azonban finomság tekintetében nem áll az ajkák bőre megett, s azért a gyermekek arczára eső csók ott is okozhat fertőzést. A gyermek egyéb betegségektől eltekintve az ajkára adott csók utján a legkülömbféle száj és gyomorbetegségeket kaphatja meg, melyeknek kuforrásául sok esetben nem tudnak semmi különös okot felfedezni, s arra nem is gondolunk, hogy a csók is lehet az oka.

Jóra való értelmes szülőknek kötelessége volna, hogy gyermekeiket úgy neveljék, miszerint ne engedjék (meg) magukat senki által csókoltatni; bár ez látszólag talán a szülőknek fog kellemetlenséget okozni a társadalmi érintkezésben és gyermekeiket paraszt és neveletlennek fogják esetleg tartani, de ha minden szülőt és gyermeket annyi szerencsétlenség fog érni az életben mint a komaasszony és társai nehezeltelése, akkor boldogan tekinthetnek a jövőbe.

A kézcsoók az idősebb és ifjabb nőnem iránti tisztelet kifejezése szokott lenni a társadal-

Igen ám! Csakhogy ez a beszéd dologhoz nem értő embernek beszéde, a ki hallott ugyan a paedagógiáról harangozni, de nem értette meg annak szavát. Mert jórésben igazak ugyan a fentebb elmondottak, de hogy valósíthatók legyenek: ezer és egy más körülmény is szükséges még hozzájuk. Vezetheti sokszor a tanítót a legjobb akarat; lehet a legnemesebb, legderékabb ember, még sem valósíthatja meg akaratát, jó szándékával zátonyra kerül.

Miért? Nagyon egyszerű e kérdésre felelni: „Sok lúd disznót győz!” Azért, mert túlterhelik a tanítót; iskoláját túlszűfölik, hogy szuszogni is alig bír, nem hogy minden egyes gyermekkel foglalkozhatna, mindegyiknek külön-külön jó példát mutathatna. Megbenítják erejét, megsibbasztják benne azt az erőt is, a mit ki tudna fejteni, ha ember feletti dolgot nem követelnének tőle.

Pedig az okosság mit parancsolna? azt: hogy egyenlő erőket állítsunk egymással szembe. Tíz darab pálezát is el tudok egyenként tördelni, de összekötve egy csomóba — hiában próbálgatom! Miért várjuk akkor a tanítótól, hogy 3—4 osztálylyal is megtudjon birkózni?

Eszünkbe juthatna a Horátiusok és Curiátiusok küzdelme: három Horátius három Curiátiusal áll szemben, tehát egyenlő erők egymás ellen, 3—3! Amint az egyensúly megbomlott: az első összecsapásnál két Horátius elesvén — nincs meg az egyenlő erő, nincs kilátásuk a rómaiaknak győzelemre. Kinos izgalommal várják vereségüket, a mi bekövetkezne, ha bajnokukban nem ébredne fel az eszély, az okosság, hogy csak úgy győzhet, ha mindig egyenlő erővel állhat szembe. Fogja tehát magát s futásnak ered, a Curiátiusok hangos ujjongással utána s eléri az első: — egy-egy ellen! — Horátius levágja; eléri a második: egy-egy ellen! — ezt is levágja; marad tehát még egy-egy ellen! — s Horátius — R ó m a — lett a győztes.

Ez a küzdelem, ez a harc ma is meg van az iskolában. Horátiusok: a tanítók; Curiátiusok a gyermekek, az osztályok. Győzelmi kilátás itt sincs. Róma — az állam — szorongva látja bajnokának egyenlőtlen küzdelmét, segélyére siet az okossággal s kimondja; egy tanító — maximum — 50—60 gyermekkél többet nem taníthat!

(Folytatjuk.)

mi érintkezésben. Tessék elképzelni, hogy egy uri nő szobájába ül, s bejön a cseléd, kezét csókolja meg, melyet kegyesen tart elébe; utánna X. Y. ur jön, kit bájos mosolylyal fogad s ugyanazon kezét nyújtja csókra, melyre egy jó nyálas pusztit adott már esetleg fertőzött cseléd. X. Y. ur azt onnan lecsókolja és magát fertőzi, öngyógyítása nem kap semmi bajt. Egy öreg tisztos matróna, ki nem tud magától mozogni, ki tubákol s orrát gyakran fujja, kezét 3—4 napba mossák meg úgy a hogy, csókra nyújtja kezét, mi piszkot lehet onnan lecsókolni!

Kesztyűs kézre csókot adni bizonyos fokban még nagyobb vigyázatlanság, mert a mivel mindent megfognak, a mire hetek szennye reátapad, a fertőzés minden nemét elősegítheti.

Nem volna-e százszorta ildomosabb, helyesebb és egészségi szempontokból föltétlenül szükségesebb e csók helyett más köszöntési módokat használni, a mivel egy a köszönő mint a köszöntött sok kellemetlenségtől, sok betegségtől megóvhatnák magukat.

A társas játékoknál a zálog-kiváltás alkalmával csókokat is kiküszöbölendőnek vélem, mert ott a fertőzés lehetősége az ártatlanság látszata dacára is megvan.

Azon csókokról, melyek a családban ejtetnek, nem lehet ugyan vitatkozni, mert oda nem hatolhatunk úgy be, mint a társadalomba, de minden esetre óva intjük a szülőket, hogy sem egymást, sem gyermekeiket ne csókolják, ha betegek s ha betegségeik olyan, a mi ragadhat s csókkal hagyjanak fel teljesen. Nagy lelkiismeretlenségre vallana az, ha én tudatosan másoknak is bajt

Az új városházáról.

(Folytatás.)

Ez igaz, ez így van. Ánde nem zárja ez ki, hogy ne foglalkozzunk a kérdéssel. Unos-untalan azt hallja az ember, hogy nincs kiszámítva, hogy érdemes-e bolt helyiségeket s ezekhez pár lakosztályt is építtetni.

Édes jó Istenem! Hát kinek a dolga az, hogy ezt a számítást megcsinálja?

Nem ez hátráltatja az építkezést, hanem az, hogy nem akarunk, vagy legalább is nem szívesen építenénk főszolgabírói hivatali helyiségeket.

Hát nem is kell. E miatt ne bujkáljunk, ne téregessünk ki a szükség elől.

Járásunk főszolgabírója kijelentette azon a közgyűlésen, mely szavazott a főszolgabírói helyiség építtetése fölött, hogy arra a helyiségre csak úgy reflektálhatna, ha azt egyhangulag határozná el a közgyűlés. Egy szavazattal voltak többen, kik főszolgabírói helyiségeket is óhajtottak építeni. A közgyűlést megelőző építtető privat értekezleten ellene voltak az ily építkezésnek.

Ily körülmények között főszolgabírónk nem óhajta, hogy hivatala számára helyiséget építsenek. Ez tehát ne feszélyezzen bennünket.

Csináljuk meg tehát ezt a kis számítást.

A Richter féle ház mostani állapotában jövedelmez 4200 koronát, kiadás van rá mintegy 4800 korona (76 ezer korona vétel ár kamatai, adó, reperáció stb.) rá fizet a város mintegy 7—800 koronát évenként.

De miért? Azért mert 6¹/₂% kamatot fizetünk a helybeli takarékpénztárnál, holott ha a vételári összeg már amortizációs költsönkép vétett volna föl, fizetnénk 5¹/₂—6% kamatot tőke törlesztéssel együtt.

Hát ennek sem a Richter ház az oka, sem az új városháza.

Az új városházára, bérhelyiségekkel, szükség lenne 140.000 koronára, a telek vétel ára 76.000 korona, fölszerelés 5000 korona, összesen 221.000 korona.

Ennek évi törlesztésére — tőke és kamatban — 5¹/₂%-kal, 12155 korona, 6%-kal 13260 korona Erre fedezet: a bérhelyiségekből 6000 korona, a város kaszálló bérletéből 7500 kor. összesen 13500 korona.

Ebből világosan kitetszik, hogy fedezet van az építtelési költségekre.

Minden esetre ily nagyobb építkezéseknél soha sem lehet előre a szükséges költségeket megállapítani, mindig jön hozzá valami, a mire nem számítottunk; a bér jövedelem is változó, erre is marad még több mint 1000 korona fölösleg.

Igaz, hogy pótdólk az építtetés miatt emelkedni fog pár perczenttel, minthogy ez évben azért esett le, 37%-ról 33%-ra, mert az idén

okoznék akkor, a mikor tudom, hogy beteg vagyok s betegségem ragályos.

Végül bár ez a legnehezebb része a dolognak, a vallásos csókokról, az egyes felekezeteknél szokásos szertartással összefüggő tárgyak csókolásáról sem szabad megfeledkezni.

Az orvosok kimutatták, hogy az emberi kezét, különféle fertőtlenítő eljárásokkal és csak igen nehezen lehet csira mentessé tenni. hogyan lehetne tehát élettelen tárgyakat, melyeket száz meg száz egészséges és beteg ember megcsókol, ki felületesen, ki vallásos hitének egész melegevel, alaposan egyszerű ruhával való letörölés folytán tisztává, fertőző csira mentessé tenni!

Ezt csak megemlítem, de a dolog lényegében, nem mehetek bele, mert itt már nem az emberi dolgok hangoztatnak, hanem egy felsőbb lény állítólagos akarata és parancsa.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy bár a költő azt mondja:

— Egy arasznyi perczben mennyi kincs . .

De mi megtoldhatjuk, hogy mennyi bánat, mennyi betegség, nyomoruság is származhatik, ha az ártatlannak látszó csókkal visszaélünk, vagy azzal rosszul élünk.

Bocsánatot kérek, ha a szerelmeseket a 7-ik égből a sáros földre hoztam, s bocsánatot, ha a társadalmi szokások megváltoztatását hangoztattam, de minden fénynek van árnya is, legyen az szép jó és üdvös bár látszólag, végítéletet akkor mondhatunk igazságosan, ha az árny oldalával tisztába vagyunk.

felszabadult a kaszálló föld s bérjövédalma a közjövédelmek közé soroztatott, az építkezés folytán azonban ezt a jövédelmet el kell vonnunk a kölesön törlesztésre s így mintegy 2—3 perczenttel pótdadónk emelkedni fog, de ezzel szemben ott lesz az új városháza százezrek értékben, mint jövédelmező törzs vagyon. Hát az is valami; annyit, a mennyit pótdadóra fizetünk, bizonyosan megér.

Az is igaz, hogy ennek az építkezésnek a keresztül vitele nem valami népszerű dolog, mert pénzt kérni, még pedig sok pénzt kérni a közönségtől, nem lehet kedves cselekedet; ám de az ilyen dolgokat is meg kell oldani, keresztül kell rajta esni még akkor is, ha megtépázódik is egy kissé ama gloriánk, melyet több kevesebb idő alatt szereztünk, gyűjtöttünk a közügyek terén való munkálkodásokkal fejünk körül. T. G.

Bor.

Tapasztalati dolog, hogy hideg időben de különösen északon a bor, illetve szeszes italok használata nagyon üdvös, mert mértékletesen élvezve, kellemes meleget kölcsönöz a testnek, míg ellenkezőleg túlságos élvezete káros, sőt végzetessé is válhatik. A mennyire egészségellenes a pálinka és más szeszes ital élvezete, ép oly üdvös a bor használata, mert a benne rejlő szesz hatása más elemekkel vegyülete által mértékletesebbé válik és e tekintetben a különböző fajú és minőségű borok különbözően is hatnak.

A bor az erjedő italok között a legfontosabb és leghasznosabb; alkatrészei oly ideálisan vannak benne felosztva, hogy használatok üdvös, habár egyes savak külön választva mérges hatásúak is lehetnek; így van ez a szeszszel is, mely a természetes borokban is változik 5—15% között. Oly sokféle alkatrésze van a természetes bornak, hogy azt a legsikerültebb utánzattal és a legkorektebb vegyi összetételekkel utolérni nem lehetett.

A bornak a táplálkozásra is fontos szerepe van, melyet a szesz egy erős savvali összeköttetésében nyerünk, mert ez az összeköttetés mérsékli a hatást az idegekre és gyengíti a szesz romboló hatását a testre; a csersav és a festőanyag pedig jótékony hatást gyakorolnak a gyomorra. A buké, mely az iz és szakkézeteket kecségteti, higienikus hasznót is hajt, mert tapasztalatból tudjuk, hogy hideg és nedves vidékeken jó táplálkozás mellett mérsékeltén élvezve, jó bor az embert megvédi különféle bajoktól, lábadozónál fölülte jóhatású a bor élvezete, majdnem olyan szükséges, mint a marhahús leves; mind a kettő pótolja a betegségben elvesztett anyagot és előkészíti a gyomrot, hogy a kellő tápanyagot fölvegye. Ha a gyomor még esetleg gyenge, ekkor bor-csörék jobb szolgálatot tesznek, mint bármely más gyógyszer.

A bor magába véve igen sokféle, teszi ezt a talaj, teszi az őt képező különféle anyagok összetétele, továbbá a nagyobb és kisebb szesz tartalom. Vannak esersav tartalmaknál fogva igen nevezetes vörös borok, melyek hidegebb éghajlatban mérsékelt használatra igen ajánlatosak. Különösen fel kell említenem eme vörös borokat, melyek jótékony hatásúak a lábadozó betegeknek gyenge testalkatúaknak, vérszegényeknek és vérvesztés által elgyengült betegeknek különösen ajánlatosak.

A bor szerepe a táplálkozásban abban is nyilvánul, hogy lassabban emészthető, mint a pálinka, azért a pálinkától gyorsabban rúg be az ember és ennek rombolóbb hatása is van az idegekre mint a bornak. A szervi anyagoknak sokasága, melyből a bor össze van téve, és mely bizonyos tekintetben az emberi szervezethez hasonló, magyarázza meg eme körülményt, hogy a bor gyenge alkotású egyéneknek, vagy rosszul táplált embereknek mennyire elősegíti azoknak a megerősödését. A hajós embereknek inkább ajánlatos a bor, mint a pálinka, jóllehet a kényszerűség sokszor az utolsót adja. Így voltak esetek, hogy a hajókon, a hol pálinkát ivott a legénység, skorbut ütött ki köztük; ott hol bort ittak, jobban megőrizték egészségüket.

Van ezekben a borokban egy bizonyos mennyiségű természetes vas is, mely igen alkalmas arra, hogy a testből elvesztett hiányokat pótolja, így sápadtságban szenvedők, elgyengült aggok, nagy munka általi kimerültek, cukorbeteg 3—4 óránként ihatnak egy kupicával vörös bort; a hol a hősám beálltával ideges ingerültségek mutatkoznak, asszonyoknál, a hol a terhesség van jelen és ahol a hősám szűnőfélben van; sok

krónikus bajnál, mint fehérvérkór, skrofula váltóláz, és a különféle mérgezések utáni bajoknál többször naponta egy kupica tiszta vörös bort élvezve, ujja alkotja a test elvesztett részeit és előkészíti a test előbbi rugékonyságát és erősségét.

Tehát röviden kijelentve a bor mérsékletes használata igen üdvös úgy a hidegebb mint a mérsékelt éghajlatban a test megújulására, valamint az elősorolt bajok orvoslására.

Irgalom-Szeretet.

Szegény árva fiú áll az utcasarkon,
Szánalmas ruhája rongyos, festselt karton.
Szomorúan tekint a járó kelőre,
Látszik, hogy az inség, szegényl meggyötörte.

Amint Bandikámmal a sarkon megyek el,
Szóba ereszkedem a szegény gyerekekkel.
Bizalom derűje tűnik fel az arcán...
— Kire vársz kis fiam, itt az utca sarkán?

Jó szívekre várok; köszönöm kérdésed,
Beteg-ágyba vitte anyámat az éhség.
Én is alig bírom: éhezem és fádom.
Egy-két fillérecskét, könyörgök aláson.

— Ezt a néhány fillé t adjuk nekl, apa.
Így szólal meg Bandi, nesze vidd ezt haza!
És a kis fiúnak adja gyümölcs pénzét,
Szép piros rózsát fest arcára a részvét...

Megesókolom százszor ezt a szép virágot.
Kedves fiacskámban szebb jövőbe látok.
Boldogsága meglesz, küzdjön bár eleget,
Boldoggá teszi az irgalom, szeretet...

Fülei-Szántó Lajos.

MI UJSÁG?

— **Gróf Wratizláv sirja.** Egy időben említettük már, hogy néhai Gróf Wratizláv egy összeget deponált az előjárásnál, hogy sirja annak kamataiból gondoztassék. A tőkét már meg is haladta a kamat, a hagyományozó sirját pedig azt se tudjuk már hol van. Özv. Reitter Mártonné is hagyott egy összeget ily célra az előjárás kezelése alá, a tárgyaláskor azonban az összeg az egyház kezelésébe utaltatott éppen abból az okból, hogy az előjárás Wratizláv hagyományának sem felelt meg. Igaz, hogy az előjárás nem hivatott ily dolgok intézésére, de ne is vállalja akkor magára, vagy ha magára vállalta, feleljen is meg annak jó lelkiismerettel és kegyeletes érzéssel, ennyit csak megkívánhatunk és meg is tehet az előjárás.

— **Halálozás.** Özv. Csicsmán Jánosné Kiszél Teréz e hó 10-én meghalt. A boldogult életében sok egyházi kegyeletes adományokkal tette nevét emlékezetessé. Jászkarajenő új templomába egy gyönyörű oltárt emeltetett, az abonyi új temetőbe kápolnát építtetett és kálváriát állíttatott, az abonyi róm. kath. templomban egy remek Mária szobrot állíttatott föl. Végrendeletében 1000 forint alapítványt tett a róm. kath. szegény iskolás gyermekek, 1000 forint pedig a szegény ház lakói felruházására. Többi vagyonát rokonai közt osztotta föl. Temettetése nagy pompával esütörtökön volt, melyen Jászkarajenő róm. kath. egyházát ft. Szitár Mihály plebános, a községet pedig a főbíró képviselte, a gyáspompát Király István temetési vállalkozó állította ki igen fényesen és előkelően.

— **Meghívó.** Alulírottak — e tárgyban tartott értekezlet megbízásából — mindazokat, kik egy általános temetkezési egyület megalakításánál érdeklődéssel bírnak, ma délután 3 órakor a városháza egyiktermében tartandó alakuló nagy értekezletre tisztelettel meghívjuk. Abony, 1901. december 15. Pólya László a függetlenségi 48-as kör elnöke, Bajári Beniamin a népkör elnöke, Dobozy György az ipártestület elnöke.

— **Abony bor termése.** Abonyban ez évben, 463 hold szőlő területen termelt összesen 3859 hektoliter és 90 liter bor, szőlő eladatott 76 mmázsa. Czegléden egy holdra esik átlag körülbelül 20 hektoliter termés, nálunk nem esik 10 sem; ebből világosan ki tetszik a rendes kezelés használatának a hanyag munkálás kára. Jó ezt tudni.

— **Czegléd bortermése.** Czegléden 1901. évben termelt 60000 hektoliter bor. Csemege szőlő elszállított 2000 métermázsa értéke 9000 korona. Bort vasuton idáig elszállítottak 2000 hektolitert 40000 korona; értékben tengelyen

is roppant mennyiséget vittek ki a szomszédos községekbe. Czegléden 2550 hold szőlő van. A jég 1583 holdon pusztított.

— **Dohánybevéltás.** Az abonyi dohánytermelés beváltásának határideje a szolnoki dohánybevéltó hivatalnál 1902. évi január 4-től február 10-ig tüzetett ki.

— **Figyelmeztetés** a postai csomagok czélszerű csomagolása, helyes czimzése stb. tárgyában. A karácsonyi és újévi rendkívüli csomagforgalom ideje alatt a küldeménynek késelem nélkül való kezelése csak úgy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és czimre vonatkozó postai szabályokat betartja. Különösen szem előtt tartandók a következők: 1. Pénzt, ékszert más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad. 2. Csomagolásra faláda, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyú tárgyaknál pedig erős csomagoló papír használandó. Vászon vagy papírburkolattal bíró csomagokat, göb nélküli zsineggel keresztezési pontjain pedig pecsétviaszal lezárni kell. A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó. 3. A czimzésnél kiváló gond fordítandó a czimzett vezeték és keresztnevének vagy más megkülönböztető jelzésnek (pl. ifjabb, idősb, özv. stb.) továbbá a czimzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Bécsbe szóló küldemények czimírataiban ezenkívül a kerület, utca, házsám, emelet és ajtó jelzés stb. is kiteendő. A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges. 4. A czimmet magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, úgy a czim fatáblácskára, bórdaóra vagy erős lemezpapírra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni. A papírlapokra írt czimeket, mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani. Felette kívánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a czimírat összes adatait feltüntető papírlap legyen magában a csomagban is, arra az esetre, hogyha a burkolaton levő czimírat leesné, elveszne, vagy pedig olvashatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbontása után a jelzett papírlap alapján a csomagot mégis kézbesíteni lehessen. Kívánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a czimírat felső részén is kiüntesse. 5. A csomagok tartalmát úgy a czimíraton, mint a szállítólevélen szabatos és részletesen kell jelezni. Budapestre és Bécsbe szóló, élelmi szerekkel illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (husnemű, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok czimírataira nemkülönben az ilyen csomagokra vonatkozó szállítóleveleken a tartalom minőség és mennyiség szerint kiírandó. (pl. szalonna 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.) A tartalom ily részletes megjelölése a fogyasztási adó kivetése szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja. Budapests 1901. évi november 29. Demény s. k.

— **A magyar irodalomban** valóban esemény számba megy egy olyan vállalat megjelenése, mint a Stampfel-féle „Tudományos zsebkönyvtár“-é. Ezen vállalat kiterjeszkedik a tudomány minden ágára, elsősorú szakférfiak által írt füzeteit, melyek mindegyikén a gondos kéz nyoma látszik ajánljuk olvasóközönségünk figyelmébe. A Tudományos zsebkönyvtárban újabbban megjelent: A magyar művelődés története. Irta Dr. Bartha József, a vállalat diszesen kiállított 100 számát képezi. A „Tudományos zsebkönyvtár“ eddig megjelent száz számának teljes árjegyzéke ingyen kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál Stampfel Károlynál Pozsonyban.

— **Egy régi megfigyelés.** Egy szorgalmas ujságolvasó megfigyelte, hogy az országos meteorologiai intézetnek és Falbnak az idő jóslása többnyire ellenkezők. Így a folyó hétre is az egyik esőt, a másik száraz hideget jelez. Bármelyik következzék is be, meghülésnek kivagyunk téve s ilyenkor jó a valódi, de csakis a valódi Réthy-féle pemetefü-czukorka.

Egy kézi szecska vágó és egy répa vágó jutányos áron eladó. Értekezhetni Dobos Károly ispánnal.

Hirdetés.

Válogatott téli alma eladó. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

Legalkalmasabb KARÁCSONYI és UJÉVIÜDVÖZLŐ KÁRTYÁK, NÉVJEGYEK a legolcsóbb árak mellett szerezhetők be.

Szerdahelyi János könyvnyomdájában.

Hirdetés.

2 darab SZIMENTÁLI TENYÉSZ BIKA készpénz fizetés mellett azonnal eladó.

Bővebben értekezhetni a hatvangazda társulat elnökségével Abonyban.

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

ÉLŐKERITÉS.

Gleditschia esemeték és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat még az apró nyulak sem hatolnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemege elég 200 méterre. — Ára 6 frt.

Diócsemeték. Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fénynyomatú főárjegyzék ingyen és bérmentve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely néansen az a ház, vagy család, hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekében áll, kik rendelni semmit sem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Czim:

Érmelléki első szőlőoltvány-telep Nagy Gábor Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 8-20

Pintér Testvérek utóda WUSZTL ALAJOS

fűszer, csamege, vas, konyha berendezési cikkek és ásványvizek kereskedése

A B O N Y.

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy **I-ső rendű porosz gáz Coksz** és **I-a darabos kőszén** állandóan kapható és 100 kg. felül bármikor házhoz szállítom.

A téli idény közeledésével bátorkodom kitűnő valódi orosz theámat, első rendű rumokat, eredeti palackokban, nemkülönben thea süteményeimet dus választékban, ajánlani.

Minden csütörtökön friss kassai Frankfurter.

Kitűnő minőségű pergetett méz **1 kg. 1 korona.**

Olesó árak!

Pontos kiszolgálás!

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlási forrása.

Alulírott tisztelettel hozom tudomására a nagyérdemű közönségnek, hogy eddigi

Órás és ékszerész

üzletemet a (r. kath. templommal szemben) bekövetkező szent karácsony napjára a legalkalomszerűbb tárgyakkal egészítettem ki.

Üzletemben **zenélő szent kápolna képek** s egyéb marandó értékű, ünnepi ajándékok szolgáló tárgyak jutányos árak mellett készpénz, esetleg törlesztéses árakon is beszerezhetők. Ugyazint órák és ékszerek.

Midőn üzletemet megtekintésre ajánlom; egyszersmind legsolidabb árak mellett pontos és kifogástalan kiszolgálást ígérek.

Abony, 1901. évi november hó

A nagyérdemű közönségnek alázatos szolgálja

ROSENZWEIG J.

órák és ékszerész.

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlási forrása.

Új! Aranyozó, melyvel mindenki azonnal mosható aranyozhat; fűző és képek 12, szobrot, virágasztal, templomcsillag stb. — Egy üveg ecettel 80 kr., 1 literes üveg 1.50, 1/2 literes nagy üveg 3 frt. — Sport-cikkek, gyermekjátékok, háztartási- és ebédasztal-kellékek utazás- és betegipólishoz való tárgyak felül nagy képes árjegyzéket bérmentve küld.

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, IV., Kristóf tér.

BUTOROK a leggyorsabb, legkiválóbb és legolcsóbb részletfizetésre

Ehrentreu és Fuchs Testvérek-nél Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrássy út közelebb) Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

NÖTHLING VILMOS magkereskedőnél Budapest, Calvin-tér 9. kaphatók a legjobb gazdasági, konyhakereti, vetemény- és virágmagvak. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kerjük csak **Neustein Fülöp** czuk-hashajtó-piruláit, melyek évek óta kitűnőnek bizonyultak és előkelő orvosok által könnyű hashajtó- és feloldó-szerű ajánlatnak. — Egy doboz (15 pirula) 30 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Neustein-féle gyógyszerár, Bécs, I., Plankengasse 6.

Dupla villanydelejes kereszt vagy csillag. R. B. 86967. sz. Gyógyít mellet: köszvény, reuma, asztma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz halás, epilepsia, idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migren, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegségnél. Azon beég, aki 86967. sz. készítmény által egy héttől 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszatéríti a pénzt. Amel mar semmi sem hátrált, ott kerem az en készül kimer megkelelő, meggy k grólvé kes ülémem biztos hatásárol. A kis készülék 4 kor. A nagy készülék 6 kor. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küld. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küld. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küld. **MÜLLER ALBERT** BUDAPEST, Vadasz-utca 42/H 0 Kalmán-utca sa o.

DEHMAL KÁROLY zongora-gyáros kizárólag kitűnő külföldi gyártmányok raktára és kölcsönző-intezet Budapest, IV., Károly-körút 20.

KRAYE E. és T. Magyar festék-, kence- és lakkgyár — József főherceg udvari szállítója, a magyar államvasutak és más nagyvállalatok szállítója BUDAPEST, V., VACZI-ÚT 6. SZÁM.

Csak RÉTHY-felét fogadjunk el! A valódi pemetefü-czukorka kék papirdobozokban kapható s minden dobozon a készítő: **RÉTHY BÉLA** aláírása olvasható. Eltérő készítmények mint hamisítványok visszautasítandók.

Ujdonőség !!!